

Кудряшова К.А.

студентка,

Науковий керівник: Яшкіна В.В.

кандидат філологічних наук, доцент,

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

ХУДОЖНЯ СВОЄРІДНІСТЬ ОРИГІНАЛУ ТА МУЛЬТИЛІНГВАЛЬНИХ ПЕРЕКЛАДІВ ОБРАНИХ ТВОРІВ ОСКАРА ВАЙЛЬДА

Оскар Вайльд – це визначна постать європейського декадансу. Його вважають однією з найбільш парадоксальних особистостей в історії людства. О. Вайльда називали «королем життя», «Принцом парадоксу», «блискучим Оскаром» за його неймовірну дотепність, невичерпну вигадку та вміння зачаровувати людей.

У статті розглядається художня своєрідність оригіналу та перекладів українською та французькою мовами літературного твору Оскара Вайльда «Портрет Доріана Грея». Актуальність даної роботи зумовлена нестачею досліджень трансформаційного потенціалу його літературних творів, якісних перекладів різними мовами та складністю цілісного осмислення творчого доробку письменника. Розгляд і аналіз художніх прийомів і відмінності їх перекладу українською та французькими мовами роману «Портрет Доріана Грея» повністю задовольняє меті дослідження даного питання.

Слід зазначити, що твір «Портрет Доріана Грея» – це єдиний роман спадщини автора. Але у творчості письменника він займає винятково важливе місце. З моменту видання роман набув неабиякої популярності та не втрачає її навіть сьогодні. Він був перекладений багатьма мовами світу, аби познайомити читачів з творчістю видатного письменника. Найвідомішим та найкращим перекладом цього роману українською мовою вважається праця відомого літератора, критика, перекладача Ростислава Доценка. У статті «Оскар Вайльд на тлі українських сюжетів» Максим Стріха називає переклад Р. Доценка «віртуозним» та «найбільшою подією української вайльдіани» [3].

Здійснивши аналіз запропонованого твору нам вдалося встановити найпоширеніші художньо-стилістичні засоби, які автор уміло використовує для створення образів своїх героїв, відтворення Вікторіанської епохи та задання певного настрою та атмосфери протягом усього твору.

Оскільки О. Вайльд є відомим представником літературного естетизму, значна увага приділяється детальному опису одягу, інтер'єру, прикрас тощо. Крім того, жанр «естетичного» роману наклав свій відбиток на використання сенсорної лексики, що виражається у надзвичайно рясній палітрі кольорів, у великій кількості одоративних образів, різноманітті звукових образів, що несуть ідейно-стилістичне навантаження.

Розглянемо які колороніми використовує письменник в оригіналі та як вони були перекладені українською та французькою мовами відповідно:

«The studio was filled with the rich taste of roses, and when the light summer wind stirred amidst the trees of the garden, there came through the open door the heavy scent of the lilac, or the more delicate perfume of the pink-flowering thorn» [6, с. 2].

«Майстерню художника сповнювали густі пахощі троянд, а коли в садку здійїмався літній легіт, він доносив крізь відчинені двері то п'янкий запах бузкового цвіту, то погідніший аромат рожевих квіток шипшин» [1, с. 3].

«L'atelier était plein de l'odeur puissante des roses, et quand une légère brise d'été souffla parmi les arbres du jardin, il vint par la porte ouverte, la senteur lourde des lilas et le parfum plus subtil des églantiers» [5, с. 2].

В українському варіанті слово *pink* перекладач відтворює як рожевий, а сполучення *flowering thorn* як квіток шипшини, враховуючи при цьому контекст речення та зосереджуючи увагу на значенні. Перекладач будує речення дотримавшись усіх норм української мови та зберігає семантику оригіналу.

Звернімося до перекладу французькою мовою, де автор зовсім опускає слово на позначення кольору, а залишає лише назву квітки *des églantiers*. Таким чином у читача втрачається повнота картини опису майстерні. Вважаємо, що заміна або повна втрата кольорів при перекладі такого твору – це не найкраща стратегія, адже увесь роман

будується з широким використанням колоронімів, які виконують певні стилістичні функції.

Продемонструємо наступний варіант перекладу кольору одягу:

«*She lives with her mother, a faded tired woman who played Lady Capulet in a sort of magenta dressing wrapper on the first night, and looks as if she had seen better days*» [6, с. 42].

«*Живе вона разом з матір'ю, виснаженою, змарнілою жінкою, що першого вечора в якомусь червоному капоті грала леді Анулетті*» [1, с. 70].

«*Elle vit avec sa mère, une vieille femme flétrie qui jouait le premier soir Lady Capulet dans une sorte de peignoir rouge magenta, et semblait avoir connu des jours meilleurs*» [5, с. 31].

У наведеному уривку нас цікавить переклад кольору *magenta*, що означає *a reddish-purple colour*. Так, українською колір трішки не збігається, оскільки *magenta* – це червоно-фіолетовий колір, а не суто червоний. Тобто перекладач редукує колоронім до червоного, тим самим викликаючи в уяві читача відмінний образ до того, що замислив автор. Однак французькою перекладач найповніше відтворив колір *rouge magenta*, додавши уточнення.

Виходячи з цього прикладу, можемо помітити різницю мов, адже в українській мові не існує лексичного еквівалента, який би міг повністю передати значення слова *magenta*, проте у французькій існує таке саме слово, що зберігає значення (*rouge pourpre*).

Ще одними з найулюбленіших стилістичних засобів О. Вайльда у цьому романі виступають порівняння та метафори. За допомогою них письменник розкриває свою авторську позицію, надає тексту виразності та робить його більш художньо витонченим.

Проілюструємо уривок з використанням метафори:

«*She crouched on the floor like a wounded thing, and Dorian Gray, with his beautiful eyes, looked down on her, and his chiseled lips curled in exquisite disdain*» [6, с. 74].

«*Заливаючись гарячими слізьми, вона корчилась на підлозі, немов зранене звірятко, а Доріан Грей дивився на неї згори своїми прегарними очима, і його виточені уста кривились у пиховитій зневазі*» [1, с. 115].

«*Elle s'écrasa sur le plancher comme une chose blessée. Dorian Gray la regardait à terre, ses lèvres fines retroussées en un suprême dédain*» [5, с. 50].

В оригіналі автор за допомогою метафори *like a wounded thing* вкладає зневажливе ставлення Доріана до Сібіл. У французькому варіанті подається еквівалент *une chose blessée*, тобто вона корчилась, ніби поранена. В українському ж варіанті перекладач подає варіант *немов зранене звірятко*, що викликає більше жалість і співчуття, аніж зневагу, яку від самого початку вкладав письменник. Тобто це напрям впливає на сприйняття образу Доріана читачем.

Отже, роман «Портрет Доріана Грея» – це справжній витвір мистецтва, який віддзеркалює ідеологію естетизму завдяки символічному сюжету й художнім особливостям літературної мови прозаїка. Перекладач художнього твору приділяє багато уваги до його семантики і стилістики. Всі важливі складники оригіналу та їх художнє навантаження мають бути збережені та цілісно відтворені іншою мовою.

Список використаних джерел:

1. Вайльд О. Портрет Доріана Грея: Роман: Для ст. шк. віку / Пер. з англ. та прим. Р. Доценка. Київ : Школа, 2003.
2. Волошина О. Стилiстичнi особливостi використання сенсорної лексики в романі О. Уайльда «Портрет Доріана Грея». *Лiнгвiстика тексту. Стилiстичнi та контекстуальнi вияви лексичних i граматичних одиниць*. 2013. С. 333–338.
3. Стрiха М. Оскар Вайльд на тлi українських сюжетiв. *Всесвіт*. 2007. Вип. 3–4. С. 139–143.
4. Янченко Ю. Творчiсть О. Уайльда в оцiнках українських лiтературознавцiв. *Лiтература в контекстi культури*. Днiпродзержинськ, 2010. С. 135–142.
5. Wilde Oscar. *Le Portrait de Dorian Gray*. 2008. URL: <https://www.weblitera.com/title/?id=19&lng=4&l=ru>
6. Wilde Oscar. *The Picture of Dorian Gray*. Kiev : Dnipro Publishers, 1978. 212 p.